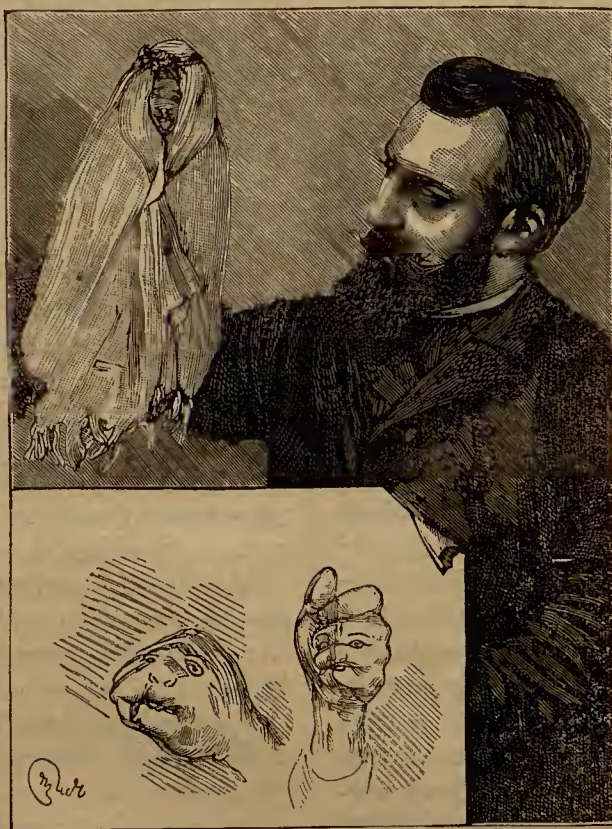

ՀԱՏՈՐ Ե.

1886

ՏԵՏՐ 17

ՈՐՈՎԱՅՆԱԽՕՍՆԵՐ

ՈՐՈՎԱՅՆԱԽՕՍՆԵՐ

Որովայնախօսք, իրենց կատարած դերերուն համեմատ, կրնան բաժնուիլ մի քանի դասերու. ոմանք թռչնոց և գործիներու ձայներ կը հանեն. այլք՝ երաժշտական ձայներ խօսեցնելով ի միտսին պաճուճապատանքներ:

Այսօր, հանդէպ գիտութեան ըրած հսկայաքայլ յառաջադիմութեանց երեւան կուգան հասարակութեան մէջ ձիւ եղան, իշու, շան և կատուի ձայն հանող որովայնախօսներ:

Հանրածանօթ դերասան մը, Պ. Ֆիւզիէ տաղանդաւոր որովայնախօս մ'է և ամենամեծ յաջողութեամբ յաջողած է կենդանեաց յար և նման ձայներ հանել: Պ. Ֆուզիէի տան տէրն դժգոհ լինելով իր վարձակալին աղմուկներէն, յայտարարած է ոստիկանութեան թէ՛ ինք կարող է այսուհետեւ վարձակալաց հետ ի միասին կենդանիներ ևս հիւրընկալել իր տան մէջ: Տխուր յուսախափութիւն. . .

Սթվարտ անուն անգղիացի բնագէտն կը յիշէ մի որովայնախօս, որ հողմ կը յարուցանէր դրան մը կամ պատուհանի մը ետեւէն: «Օր մը, կ'ըսէ, մի քանի բարեկամաց հետ սրճարանն էինք և յիշեալ որովայնախօսն ներկայ գտնուելով այնքան ճարպիկութեամբ կատարեց իւր դերն որ յաճախողներէն մին ոտք ելաւ պատուհաններն և դուռը գոցելու համար, իսկ այլք լրագիր կարդալու վերայ լինելով՝ կը գոհանային միայն հանդերձին կոճկելու և կամ գլխարկով ծածկելու գլուխին:»

Պ. Վիվիէ խիստ ճարտար որովայնախօս մ'էր, սրահի մը մէջ, վարագուրի մ'ետին պահուած, կը յաջողէր յառաջ բերել ծայրայեղ հետաքրքրաշարժ երևոյթներ, օրինակի համար, սրահն ողջոյն կը փոխէր պատերազմի դաշտի մը:

կարծես թէ ի հեռուստ վաշտ մի կուգար, լսելի լինելով շեփորին ու թմբուկին աղմուկն և ամբոխին կէցցէնէրը:

Դարուս սկիզբն, Տիթ ճէյմս անուն որովայնախօս մը վանքի մը կամարներուն ներքեւ առանձինն եկեղեցական հանդէս մը կրնար կատարել. ոչ միայն լսելի կը լինէր այն աղմուկն զոր յառաջ կը բերէ միշտ խուռն բաղմութիւնը, այլ և կրօնային երգեր, երգիչներու ըստուար ձայնն: Հանդիսատեսն կը կարծէր այն կրօնային պաշտօնը զոր Նօթր տամ տը Բարի եկեղեցւոյն մէջ կատարելու համար երգիչներու և քահանայից ամբոխ մը անհրաժեշտ է: Բարիպու այժմեան Նուֆ Բարիզիէն անուն թատրոնին տնօրէն Պ. Քօնտ ևս ճարտար որովայնախօս մ'է:

Օր մ, տօնավաճառի մը մէջ, խօսեցընել տուած է մի այնպիսի խոզ, զոր բարեմիտ կին մը դեռ նոր վաճառած էր: Դժբաղդ անասունն դատապարտեալ իբրեն վհուկ ամբոխէն, կ'առաջնորդուի քաղաքապետին առջեւ գեղջուկ պահապանի մը խնամոց ներքեւ: Անդ ևս կը շարունակէր խոզն իւր աղաղակներն ապուշի տեղ դնելով իւր առաջնորդն:

Նիվէրի մէջ, քաջասիրտ գիւղացի մը իշու մը վրայ հեծած փողոցէ մը կ'անցնի: Կենդանին բողբոջներ կը յարուցանէր ընդդէմ իւր տիրոջ՝ յայտնելով կըրած նեղութիւններն: Գեղջուկն սարսափահար խոյս կուտայ լքանելով վհուկ անասունն:

Այս անհաճոյ կատակներն երբեմն մեծամեծ վտանգներու ենթարկած են զՊ. Քօնտ: Օրինակի համար, Ֆուխուրկի մէջ իբրեւ վհուկ ձերբակալուելով՝ փուռի մը մէջ այրուելու դատապարտուած է. բարեբաղդաբար ահաւոր ձայն մը ելնելով յիշեալ փուռին բերնէն, գիւղացիք ի փախուստ աճապարած են:

Մերթ ընդ մերթ Փարիզու թատրոններուն ծրագրաց մէջ կերեւի պէպէքնեք խօսեցնող որովայնախօսը : Պ. Պուշօթի որ ճարտար ձեռնածու մ'է միանգամայն, իւր ձեռաց մէջ գտնուող չորս հինգ տարեկան աղջկան մը հետ կը խօսակցի : Անցեալ դարուն մէջ, Վիէննացի որովայնախօս մը, Պ. Մէնքէն մեծ համբաւ ստացաւ նոյն օրինակ խաղեր ի գործ դնելով : Գրպանին մէջ պահած պէպէքին հետ խօսակցութեան կը մտնար :

Կը պատմեն թէ՛ Պ. Մէնքէնի տուած ներկայացմանց միոյն մէջ, Իւլանտացի պաշտօնեայ մը այնքան զարմացաւ որ յարձակեցաւ Պարոնին վրայ պաճուճապատանքը գրպանէն յափշտակելու համար : Յայնժամ պէպէքն սկսաւ սրտայայտ ճիշեր արձակել իւր թէ՛ զինքը կը վիրաւորէին . պաշտօնեայն ահաբեկ և ապշեալ ազատ թողուց զայն . և սլարոնն իւր ընկերը գրպանէն դուրս հանելով յայտնեց թէ՛ փայտակերտ պարզ խաղալիկ մ'էր :

Վերջերս Լօնտրայի մէջ, հասարակութիւնը ականատես եղած է տեսարանին վրայ որովայնախօսի մը որ կը խօսակցէր իւր ձեռքովն բռնած պէպէքի մը հետ . սորա դէմքն ու շրթունքն կերերային : Յնորքն կատարեալ էր երբ, յանկարծ պէպէքին գլուխը տարօրինակ եղանակաւ մը կերպարանափոխուեցաւ . ձեռնածուն ձեռքը բացած էր և խօսող պէպէքը ուրիշ բան չէր բայց եթէ նորա ձեռքը գունակոր դժերով նկարեալ ձեռնոցով մը ծածկուած : Եթէ ոք ածխոյ միջոցաւ մի քանի գծեր նկարէ ձեռքին վրայ և ապա թաշկինակովն լու մը ծածկէ զայն, կրնայ յառաջ բերել տղեկի մը գլխուն երեւոյթը և խօսակցիլ նորա հետ եթէ երբէք ունի որովայնախօսութեան բնական յարմարութիւններ : Մեր պատկերն

կը ներկայացնէ այս տեսակ որովայնախօսներէն մին և ուսկից կերեւի թէ երկու եղանակներ կան ձեռքի այլ և այլ ձեւերով ու գոյներով պէպէքի մը գլուխ ունենալու համար :

Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

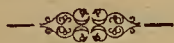
Լա Նաբիւր

Եթէ Լա Նաբիւրի պատուական խմբագիրն Պ. Կասթօն Թիսանտիէ Պօլիս գտնուէր, պիտի յիշատակէր անշուշտ ի շարս Եւրոպացի որովայնախօսներուն Հայ որովայնախօսն Պ. Գուրպան Յովսէփ, որ հանրածանօթ է Պօլսեցւոցիւր զարմանալի ու զբօսեցուցիչ խաղերովն : Պ. Կասթօն Թիսանտիէ Թուրքիոյ մեծ ոստայնին մէջ չը գտնուելուն պատճառաւ, փոխանորդաբար մենք կը լրացնենք այդ թերին յիշելով աստ հայազգի որովայնախօսին մի զուարճալի խաղն :

Մի օր Պ. Գուրպան Յովսէփ ի Պալատ կը գտնուէր զբօսարանի մը մէջ : Ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը դիմած էր անդ : Յանկարծ ի հեռուստ լսելի կը լինի հաղարաւոր ոչխարներէ կազմուած հօտի մը աղմուկն ընդմիջեալ հովիւներուն աղաղակներովն, շանց հաշիւովն և սրնգաց նուագովն :

Ձայնն կսկսի հետզհետէ մերձենալ : Հետաքրքիր ժողովուրդն զբօսարանէն դուրս կ'ելնէ հասկնալու համար թէ ինչ կանցնի փողոցին մէջ : Ոչխարաց մայրուն կը շարունակուի և գրեթէ քառորդ ժամ մը կը տեւէ սոյն կատակերգութիւնը և ամենքն ալ անհամբեր ոչխարաց անցնելուն կսպասեն : Եւ ահա կարծես թէ՛ հօտն զբօսարանին առջեւէն կ'անցնի, բայց ախճըր յուսախաբութիւն : Ո՛չ ոչխար կայ, ո՛չ հովիւ և ո՛չ սրինգ : Ի վերջոյ իմացուեցաւ թէ բազմութեան մէջ կը գտնուէր նաեւ հայազգի որովայն-

նախօսն եւս որ իւր հրաշալի խաղերով զարմանք պատճառած է Պօլսոյ ժողովրդեան և այդ փորձերն բազմաց ծանօթ լինելուն պատճառաւ աւելորդ կը համարինք զայնս աստ յիշել :

ՓՈՒԱՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յաւիտենականը կը բաժնէ իւր ընծաները . ոմանց կը շնորհէ՝ գիտութիւն , ոմանց ալ գործառնութեանց գիտութիւն , ոմանց մարմնական զօրութիւն , ոմանց յաջողակութիւն , ոմանց աշխատասիրութիւն կամ հարստութիւն , որպէս զի բոլոր մարդիկ իրարու օգնեն :

Մարդկային սեռը տեսակ տեսակ կարգերու բաժնելէ յետոյ , ամենուն այլ և այլ բարիք յատկացուց . և վերջապէս , մարդիկները մշտատեւ և կատարեալ կենաց մէջ հաւասարացնելու համար , հարուստներուն իրմէ տրուած շնորհները գէշի գործածելուն դէմ պատիժ դնելով , նեղութեան տակ մնացած տկարը պաշտպանելու համար , իր բարեսիրութիւնը արդարացնելու , զոր երբեմն իրեն չարչարանաց մէջ կ'զգայ արդարն ու իմաստունն , իրեն նախախնամութեան հաստատած շնորհները իսկ կ'ոչնչացնէ . մի և նոյն դերեզմանը բոլոր մարդիկները կը չփոթէ , մի և նոյն օրէնք մը զանոնք կը դատաւարտէ և երբեմն կ'արձակէ . մէկ պատիժ և կամ մէկ շնորհ կ'սպասէ հարուստին կամ աղքատին :

Թարգ. Գաղ.

ՄԻԽԹԱՐ

Յ Ո Վ Ա Ձ Ե Ի Ի Ն Ձ

Մեր տուններու մէջ մեծցուցած սիրունիկ և անմեղ կատուներու տեսակին

կը վերաբերին սոյն ահարկու կենդանիներն , որք Ափրիկէի , Հնդկաստանի և Ամերիկայի անտառներու վայրի բնակիչներն են :

Յովազը՝ կերպարանաց կողմանէ մի քիչ գամբու շան կը նմանի , բայց աւելի ինձի նմանութիւն ունի . Մարմինը երբ կատարեալ աճումն առած լինի , կնճիթին ծայրէն մինչեւ պոչին սկիզբը չափեւով , հինգէն մինչեւ վեց ոտք երկայնութիւն կ'ունենայ , իսկ պոչը՝ երկուք ու կէս ոտք : Աչքն շատ գեղեցիկ է , բայց միշտ բարկութիւն , հուր կը ցայտեցնէ : Կենդանեաց մէջ շատ քիչեր կան՝ որ սորա պէս վայելուչ հազուստ ունենան . Մորթին գոյնը կոնակին կողմն շիկակարմիր է , փորին կողմը ճերմակ , և երկու կողմերը վեց ու եօթ կարգ վարդածեւ սեւ նիւեր կան , որք հաճոյական տեսք մը կ'ընծայեն :

Աչալուրջ յովազին ձեռքէն որ և իցէ որս մը չկրնար փախչիլ : Օդային բնիկներն նոյնչափ յաջողութեամբ կը բռնէ , որչափ երկրաբնակներն : Պարապ տեղ թռչնոց մայրը , բարձրաբերձ ծառոց կատարը կը դնէ բոյնը , դեռ բոյներէն ելնելու անկարող ձագունք՝ այս անգութ գազանէն կը լափուին : Խեղճ թռչունք՝ այս անգութ գազանին երկայն ու սուր ճիրաններուն լինչպէս կարող են դէմ դնել : Սուր և բազմաթիւ ակռաներով լեցուած ծամելիքներուն մէջ՝ որ ամենէն զօրաւոր կենդանիներն ալ պատառ պատառ կ'ընէ , խեղճ թռչունը կը կորսուի :

Ափրիկէի , Ասիայի տաք գաւառներու մէջ կը բնակի , ու իր ապրելու եղանակաւ ու կերակուրներով ինձի շատ կը նմանի : Այս կենդանին փոքրիկ ձագ եղած ատեն եթէ բռնուելու ըլլայ՝ կ'ընտանենայ , և իր ահեղ ու վայելուչ չարժուանքովը մարդոց մեծ զուարճութիւն

Ի Ն Ձ

ու զբօսանք կը պատճառէ : Բայց այսպիսի զօրաւոր բնութեամբ և պատառող գազանաց հետ ընտանութիւն ընելը միշտ վտանգաւոր է :

Ինձը յովազէն շատ փոքր է . մարմինը գրեթէ երկուք ու կէս ոտք երկայնութիւն ունի . պոչը երեք ոտք , երբեմն ալ աւելի : Մօրթը մութ դեղին է ու խիտ քովէ քով կըլը փոքրիկ սեւ բծերով , կը բնակի Հարաւային Ափրիկէի թաւ անտառներուն մէջ . ձիերու և ուրիշ կենդանեաց վրայ կը յարձակի . նոյն իսկ մարդոց ալ շատ վնասակար է : Ծառերու վրայ և խորշերու մէջ կը դարանի և իւր որսին վրայ ցատքերով կը բռնէ :

Ամերիկայի ինձը գրեթէ յովազի մը մեծութիւն ունի . մօրթին գոյնը կոնկրի կողմը շիկակարմիր է , իսկ փորին դին ճերմակ ու խոտորնակ սեւ շերտերով , ու երկու կողմերը չորս կարգ աչքի ձև բծեր կան : Ասոր հայրենիքը Հարաւային Ամերիկա է . հոն գետերու քով եղած անտառաց մէջ , նոյնպէս ճախնային տեղեր բարձր բուսած եղեգներու և խոտերու մէջ կը բնակի : Իւր գլխաւոր որսը վայրի ձիեր , եղջերուներ ու հորթեր է . բայց ճախնային թռչուններ ալ կը բռնէ , նոյնպէս ձուկեր ալ ջրին մէջէն յաջողութեամբ կը բռնէ , դուրս կը հանէ : Եղերու և ցուրերու այն ժամանակ կը վնասէ , երբ որ շատ նօթի ըլլայ : Վայրի ու անմարդաբնակ տեղեր շատ կը վախնայ մարդիկներէն ու անոնց չվնասէր . բայց բնակելի տեղեր կամաց կամաց վախը մէկ կողմ թողլով կը վարժի ու կ'ընտանեայ և անոնց ալ կ'ըսկսի վնասել . և անգամ մ'որ մարդու միտք ուտէ ու համն առնէ , ուրիշ ամեն կենդանեաց միտերէն վեր կը դասէ :

Ասի չափէ դուրս ոյժ ունի , և ձեռ-

քէն փախչիլը շատ դժուար է , ինչու որ ջրի մէջ լաւ կը լողայ և ծառոց վրայ ալ շատ յաջողակութեամբ կ'ելնէ : Թէպէտ և այսպէս ահարկու գազան մ'է , սակայն զինքը շատ կերպով կը հալածեն ու կը սպաննեն : Ամենէն աւելի յոսնդուզն ու վտանգաւոր եղանակն՝ որով զինքը կը սպաննեն , այսպէս է . որսորդ մը երկու շուն ու մէկ երկար երկսայրի ոտուր մը մէկտեղ առնելով՝ կ'երթայ գազանին դէմ ու կը գրգռէ . գազանը կատաղելով վրան յարձակած ժամանակ , շուն մը սուրը կողը կը խօթէ ու կը պտուկեցնէ :

ՈՂՋԵՐԹ

Ա.Ռ.

ՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՉՆՇՈՒՄԱՐՀԻԿ ՀՕՐՐՈՐԳՈՒՀԻՍ *

Տ. ԵՌ Զ. Հ.

Թափէ՛ր աշուն տերեւները
Թափէ՛ր գոգ մեր սիրտն ալ հետը .
Կոծէր քամին մէջ անտառին
Կոծէր քնարս եւ յիմ ձեռին :

Ամպ մը մռայլ պատէր զերկին
Ամպ մը սուգ ալ զիմ հեգ հոգին .
Ու մեր ցակտէն Թօթափէին
Խնծիղք . աշնան զինչ վարդք վերջին :

Ձի Թողլով մեր բոյնն ու գիրկը
Գաղթող ծիծուանց նման զոյգ մը .
Սիրելիք կը Թռչէին մեր
Դէպ Սղանալու՝ քաղքաց Հիւրին :

* Հօրրորդուհի — կրճատուած Հօրեղբօրորդուհի բաղադրեալ բառէն . թէև 'որ' այլ շքեղագոյնութեան ախորժեղի նորաբանութեան մ'է :

Ձի՛նչ դառն քան զսիրեցեաց
Մեր անջատունն արտասուածաց .
Ո՛հ . իրենց հետ՝ խլե՛ն տանի՛ն
Մեր կուրծքերէն եւ մեր հոգի՛ն :

Ու տարածե՛ն մեր շուրջն իսկոյն
Անապատ մը ամայութիւն .
Ուր մեր հոգի՛ն ո՛րքան հեւայ
Անարձագա՛նգ ծայն մի մնայ :

Ձուր թող ըսէ ինձ իմաստուն՝
Թէ՛կեանքն է մի *պատենոյթիոն* .
Ձուր վայելել պէտք է գիտնայ
Մարդն՝ ըստ հացոյս , երկրի վրայ :

Ահա սուլե՛ եւ սա նոր նաւ .
Գուժե՛ մի նոր « մնաս բարեա՛ւ » .
Ու մեր բոլոր հացոյքներան
Կոտայ հարուած մ'անագորուն :

Տէ՛ր . է՞ր տուեր մեզ այս սիրտը ,
— Ձի զայն կրծե՛ն ցաւն ու ցեցը .
է՞ր մեզ տուիր . ա՛հ , սիրելիք .
— Ձի զայնս ողբա՞նք մէկիկ մէկիկ :

Այդ նաւ որ արդ թողու մեր գէ* .
Ձէ՛թէ ծովը՝ այլ որք սի՛րտս է .
Ձոր ցեղքելով պատուէ անցնի ,
Թողու վիե՛ր , փրփուրով լի :

— Երթաք բարեա՛ւ , քո՛րք իմ սիրուն .
Հո՛ղմ յաջողակ՝ թե՛ւ ձեր նաւուն ,
Անքոյթ հասնիք ի Սեւանալու .
Ճըլվըլաք զուարթ անդ չինչ պլպուլ :

Այլ երբ դիպիք նոր դէմքերու
Որք ժպտին ձեզ գորովարկու ,
Յիշեցէք թէ ունիք քոյր մի՝
Որ կարօտով ձեր աստ հալի՛ :

Ու երբ ցնորից մաղձոտ ժամեր
Տենդոտ սիրոյն յուզեն աւեր .
Ի թեւ հողմոց երազներու
Թռչի առ ձեզ . ա՛հ , գրկարկու :

Հմիւռից

ՀԱՅՈՒՋԻՆ

** Գէ՛ (քարափն) , որպէս սովոր են կոչել
Ձմիւռնիացիք իրենց նաւահանգստի ծովեզերքը :

ԻՐ ԱՂԶԿԱՆ ՁԵՌՈՒՄ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԱՆԱՅՈՂ ՀԱՅՐՆ

Օր մը իշխանի մը զղեակը բերած էին
կաշկանդուած մարդ մը , սա իւր բազկա-
ցը վրայ ծանրացած կապերն առ ոչինչ
կրելով , շիտակ կը կենար , ճակատը բար-
ձրը , այնպէս որ եթէ մին զինքը լաւ մը
գիտելու լինէր , անոր , կերպարանքին
վրայ հպարտութիւն մը պիտի նշմարէր ,
ըսել կուզենք թէ՛ նա յանդուգն եւ հը-
պարտ բնաւորութեան տէր անձ մ'էր :
Նոյն միջոցին զղեակին ծառայող անձինք
գացած էին փնտռելու տեղւոյն իշխանը ,
այն իշխանը որոյ անիրաւութիւնն եւ ան-
զըթութիւնը զինքը ահաբեկ հանդիսա-
ցուցած էին ամենուն : Եկաւ ժամ մը յե-
տոյ եւ խոժ ու դիմօք տապետին նայելով .—

— Հոս ես դու ոլուաց հեռուէն , դուն
որ անվախ իշխանութիւնս գիմագրաւելու
համարձակեցար : Իշխանին այս խօսքին
վրայ , կալանաւորին ճակատն երկիւղէն
չը դեղնեցաւ , բնաւ չը վարանեցաւ , այլ
աւելի խրոխտ կանգնելով .

— Այ՛ ըսաւ , քու անիրաւ իշխանու-
թիւնդ գիմագրաւեցի եւ բնաւ չեմ զըղ-
ջար , վասն զի զօրաւորին կողմէն ճնշուած
մարդոց պաշտպանութիւն ընեն յարտա-
ւորութիւնս էր , բայց ունկնդրէ , այն վայր-
կեանին որ ես կը վերադառնայի հեռա-
ւոր արշաւանքէ մը , որպէս զի իմ զաւակ-
ներս վերստին տեսնեմ , սոյն պահուն որ
ես մոռցած էի քու ատելութիւնդ , դու
զիս քու զինւորներուդ ձեռքը դաւաճա-
նութեամբ բռնել տուիր . ես կարող էի
քու դէմդ յարձակիլ այն ժամանակ մի-
այն երբ որ քաջութեամբ վարուէիր եւ այն
յանդուգն վարկդ ի գործ չ'դնէիր :

Իշխանը բարկութեան բուռն սարսուռ
մը զգաց , բայց կալանաւորին զօրաւոր եւ
ահեղ ձայնն վերստին լսելի եղաւ իսկոյն :

— Մտիկ ըրէ, կըսէր անոր, մի միայն բան մը կը պահանջեմ քեզմէ, այն աղատութիւնը որ դու մատնութեամբ իմ ձեռքէս խլեցիր, տուր զայն ինձի միայն քանի մը օրուան համար, թոյլ տուր երթալ վերստին տեսնել իմ դստրիկս և իր սիրասուն եղբայրն, երբ որ համբուրեմ իմ զաւակներս, պատուոյս վրայ կ'երդնում քեզ որ պիտի գամ յանձնել իմ անձս քեզի և առանց տրտնջալու ինչ որ կը բաղձաս դու, պատրաստ պիտի գտնուիմ կրելու :

— Դ՞ու, վերստին աղջիկդ տեսնել կը խնդրես գօռաց իշխանը զայրոյթով, դ՞ու պիտի տեսնես զանի. իր ձայնը երբէք պիտի չը լսես, արևուն լոյսն անդամ երբէք չը պիտի տեսնես և վերջապէս չը պիտի լսես երկրիս աղմուկները : Վասն զի այնպիսի թագուն ու խորունկ բանտ մը գիտեմ որ դու այնտեղ աւելի մենաւոր և մոռցուած պիտի մնաս քան թէ դերեզմանի մը խորը :

Իշխանը ելաւ սրահէն, առաւ իր հետ քանի մը պահապաններ որպէս զի կալանաւորը կապեն, յետոյ ինք առջևէն երթալով ձեռքը ջահ մը բռնած ծածուկ սանդուխի մը մէջ մտաւ և ապա գգուելութեամբ վար իջնել սկսաւ : Արդէն դղեակին խորունկ հիմունքներէն անդին անցած էին :

— Հասանք, պահապանները հարցուցին :

— Ո՛չ, տակաւին կոչեց իշխանը : Այս տեղ կալանաւորը կրնայ լսել երկրիս աղմուկները, և եթէ դղեակի փիղ զանի կարելի է իր անկման մէջ արթնցնէ, բայց այն վայրը ուր ես կը բաղձամ զինքը տանիլ, չը պիտի կարող լինի լսել կամ տեսնել :

Նոքա իջան, այնքան երկար ժամանակ իջան որ մարդիկ ալ հագիւ թէ չունչ առնել կը կարենային, և բոցավառ ջահը օդ

չ'ունենալով կը տատանէր, որպէս թէ պիտի մարէր : Պահապանները կ'ըսէին թէ « Կալանաւորին կեանքը այն ջահին երեւուն բոցին պիտի նմանի : »

Սանդուղը լմնալու վրայ էր երբ կանգ առաւ իշխանը ծռեցաւ պզտիկ դուռ մը բացաւ և կալանաւորը իջեցուցին ջրհորի մը նման զնդանի մը ձեռաց մէջ :

Նոյն միջոցին հովը ջահը մարեց, պահապանները կարծեցին թէ, « Այնպէս պիտի անցնի նա և այս մարդուն կեանքը » և խնդրեցին Աստուծոյ պահպանել զոհը ամենազօրաւոր դահիճին մէջ :

Երբ այս լմնացաւ իշխանը վեր ելաւ ծանրաքայլ մութ սանդուխէն, մտածելով որ վրէժխնդրութիւնը դո՛ւ ըրաւ զինք :

Պահ մը ետք դղեակին դուռը հասաւ, պզտիկ աղջիկ մը տղու մը ձեռքէն բռնած կը խնդրէր որ իշխանին խօսի : Իշխանը զայն սրահին մէջ ընդունեց, թաւշ գահի մը վրայ նստած էր նա իր պահապաններով չըջապատուած :

« Տէ՛ր իմ, ես դղեակին զնդանին մէջ պահուած մարդուն աղջիկն եմ : Անոր ներողամտութիւնը խնդրելու համար չեմ եկած, վասն զի նա արդէն բան մը ըրած չ'է որ ներողութեան պէտք ունենայ, մի միայն ես այսօր ձեր մեծապատուութեան առջև ներկայած եմ որպէս զի հրամանն խնդրեմ անոր վշտաց մասնակցելու համար : Մեզ անոր հետ փակէ, իմ և եղբորս թեւերը կապեցէք շղթայով, բայց դո՛նէ միասին ըլլանք, մեզ չըջապատող պատերն թող աշխարհէս բաժնէ մեզ, բայց միմիայն կը խնդրեմ Աստուծոյ որ իրարմէ չը բաժնէ :

Մինչ այս խօսքերը կըսէր, նորատի աղջկան ձայնն ու մարմինն կսկսէին դողալ, օրիորդն աւելի ևս կը սեղմէր իր եղբորը սիրտունն ձեռքը :

Զմիռնիս

Յ. Խ. ԵԱՀՈՒՄԵԱՆ
Շարունակելի

Դպրոցասեր տիկնանց ընկերութեան Օրբաքօյի աղջկանց վարժարանի պարգեւաբաշխութեան հանդիսին առթիւ , որ շքեղ կերպիւ կատարուեցաւ ամսոյս 9ին , գիւղին Ս. Թարգմանչաց վարժարանին մէջ , հետեւեալ գեղեցիկ Մաղբանքն արտասանեց Մեծ. Յ. Սեբեան Էֆէնտի , ուղղեալ առ Դպրոցասեր Տիկնանց ընկերութիւնն :

Մ Ա Ղ Թ Ա Ն Ք

ԱՌ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԴՊՐՈՑԱՍԵՐ ՏԻԿՆԱՆՑ

Անձրեւոտ էին օդք , և երթային , անդըրդուելի :
Սուրբար հողմ զովաշունչ , ուռնոյր կոհակըն փըրփրացան .
Տարմատարմ հաւք ծովային , կըռիչ բարձեալ դժգոհութեան ,
Սլանային ապաւինիլ յերդիս սպիտակ ապարանից :
Մըթագնած էր ճակատ երկնից և արտասուէր արեգակն :
Երկու կիներ էին նոքա , երկու կիներ ոյց դէմք զըւարթ
Ճառագայթէր առ բերկրութեան , մինչ ամեն բան էր տըրտմազգեաց :
Ձի գոհութեամբ լընուր զնոսա մի օր անցեալ արդիւնաչատ ,
Մի օր անցեալ անձնըւէր ջանիւք և սուրբ աշխատութեամբ ,
Որ քար մի և յաւելուին ի սըրբանուէր այն շինուած
Ուր ջամբ հոգւոյ և մըտաց առնուն մատաղ Հայուհեաց խումբ :
Եւ երթային այդ կիներ , փոթորկին մէջ կըրկին ճաճանչք .
Երթային ճակատ ի վեր , մեծ , շնորհալի , անդըրդուելի ,
Ձը զգալով դողցես խոնաւն և ցուրտ տարալին անախորժ
Որ սորամուտ զամենեսեան բանտարկէին յետոյ դըրանց .
Երջանիկ , քանզի դնային , հանգունատիս մայր թըռչնոց ,
Դեռահասակ սանուհեաց ջամբել ըզհացըն հոգեւոր
Բարեբաստիկ , զի երթային փայփայել ճիղմ գըլլւխներ
Եւ ասել ցընոսա : « Անփոյթ եղէք , ո՞վ սանուհիք .
Ձեզ համար են մեր քըրտունք . ըզձեզ հոգան . և ձեր հոգին
Մի երկընչիք որ թողուն անարդ , անգարդ և անմըչակ : »
Եւ ահա յայս խորհուրդ ժըսիտ վըսեմ փայլէր ի դէմս
Այդ երկու վեհ կիներուն որ առ ոչինչ համարէին
Հոգի ու բուք , և անձրեւն յորդահոսան մըրըրկած ուլի ,
Որ յիրեար խառնէին զերկին , զերկիր , զծով և զցամաք :
Ի գորով և ի խանդ յուզեցաւ սիրտ իմ ամբոխեալ .
Ի տեսիլն յայն նըւիրական այդ Ազգանուէր Հայուհեաց ,

Որ երթային մըռայլին մէջ, զերդ հոգեզմայլ մի անուրջ,
 Եւ ասեմ. « Հայէ՛, ո՛վ Տէր, քեզ նըմանին այդ էակք.
 Դու խնամող ամենայնի, տես դոցա խնամքն և գորով,
 Եւ զայդ ցօղ տեղատարաւ փոխէ չըքեղ ի մարգարիտս
 Որ իջնեն և պըսակեն այդ ճակատներ լուսափայլ:
 Օրհնէ զդոսա և զայլս համայն որ դոցա յար են և նըման.
 Դոքա սփոփիչ են երեւոյթք մեր աղետից մէջ, ո՛վ Տէր.
 Եւ լուսածղի են աստղունք որ մեր վըհին մէջ նըշող են:
 Դոքա վըսեմ են Հայուհիք որ կանգնեն, պահ՛նձ՝ օրինակք.
 Բազմացս ըզթիւ դոցա և թող համայնք դոցա նմանին.
 Եւ արա զի յաւէրժ կեցցէն Տիկնայք Դարոցասէրք: »

3. ՍԵՓԵԱՆ

ԲԱՂԷՇ

Բաղէղ քաղաքն Վանայ ծովուն արեւ-
 մըտեան կողմը. Դատուանէն ց ժամ հե-
 ուի լեռնոտ ց ձորակի մէջ ընդարձակ տա-
 րածութեամբ շինուած է. իւրաքանչիւր
 ձորի մէջէն կանցնին զատ զատ գետեր.
 Մուչէն և Դատուանէն գալով՝ ուղեւորն
 պիտի անցնի Ռահվայէն, որուն մէջ կը
 պատահի քանի մը մեծակերտ շէն ուա-
 ւեր խաներու, ասոնք ապաստանարան
 են ձմեռուան երթեւեկաց, երբ բուքը
 Ռահվահի ամէն կողմէն կը շնչէ ուժգին
 և լեռնաշարի ձիւներ կը դիզէ այս ամա-
 յի լեռնադաշտին մէջ: Ռահվայէն ներս
 ծուռ ու շիտակ, խոր և բարձր ձորուղի
 մը կը տանի կիջեցնէ զճանապարհորդն
 ի քաղաք, ուղեկից տալով նմա վտակ մը,
 որ հետդէտէ գետ կը դառնայ: Իւր դիր-
 քը խիստ հիւսնալի և գեղեցիկ է. Զուրն
 ու օղն աննման, թուփն ու թռչունք գե-
 ղաղան, ծառն և ծաղկունք եղական,
 մարդն գեղազէմ և ողջանդամ: Բաղէղը
 տարւոյն երեք եղանակի մէջ սքանչելի վա-

յեթ կ'ընծայէ բնակչաց, միայն ձմեռը
 կամաւոր Սիպերիայի մէջ բնակելու պէս
 է. այնքան շատ է իւր ձիւնն և խիստ
 բուքն, և կենաց հիւսք յաճախ վտանգ-
 ներ կը բերեն բնակչաց:

Կռուփով բաշխած ձմեռուկի կը նմանի
 Բաղէղը, ձորերով և խողովներով մասն
 մասն է, որոց մէջ և կողքերու վրայ ցիր
 և ցան կուտերու նման տուններ և թա-
 ղեր, եկեղեցիներ, մզկիթներ, կամուրջ-
 ներ և ջաղացքներ, բուրաստանք և ծա-
 ոստաններ, և ձորերու միջով գետեր,
 շէնքերու առջևէն առունքեր գեղեցկու-
 թիւն ու կենդանութիւն են քաղաքիս:
 Բերդն՝ ձմերուկի միջուկի պէս քաղաքի և
 թաղերուն մէջ տեղն է. խորութեան կեդ-
 րոնին վրայ բուսած ժայռ մը, զոր կը
 շրջապատեն երկու մեծ ձորերէն հոսած
 գետերը, և բերդին առջևը իրարու բաթ-
 թուելով՝ Սւեխու ձորոյն վտակն ալ կը
 միանայ իրենց: Բերդը մէկ կողմով կը ց-
 ուած է ցամաքին, ունի դեռ իր վրայ
 շէնքի մնացորդներ, արձանագիր, բուր-
 գեր եւլն:

Որանչեւի ջուր է խոցերով գետն , թէ մէջն և թէ եզերքներն շատ մը հանքային աղբիւրներ կան . խոցերով ըսուած է , զի իւր ականց վրայ կը պատուի թէ խոցեալ կենդանիք և օձ և թռչունք և մարդիկ լուացուելով կ'ապաքինին . իսկ միւս գետը՝ Ռահվայի ջուրն է : Քաղաքի շէնքեր և դռները ամբողջ քարաշէն են , տեղին արդէն հրաբուխի մը պատուածքի կը նմանի : Փռւտ քար , կակուղ և կը թըռուի կարմիր , որոնցմով գեղեցիկ կերտուածներ յառաջ կուգան բայց իրենց ներսը չպատասխանէր զրոյի վայելչութեան , բաց ի քանիններէ : Ունի առատ և ընտիր մարմար քարի հանք պաղլեղի , ծծմբոյ և պղնձի հանքաջրեր չորս կողմերը կը գլտնուին և շօրքօյ աւազանները քաղաքէն իբր ժամ մի հեռի Սղերդի ճամբուն վերայ , ուր կը լուացուին մարդիկ , ոմանք ալ կը խմեն իւր համն է նման սէքլիջի , բայց իր վազած տեղերը աղի կամ բորակի կերպ քար կը գոյացնէր : Շօրքօյէն ժամ մի եւս անդին Ծակ քարն է , որ նոյնպէս բովի լեռան կողէն բլիսած աղբիւրներու սպիտակ ջրերէն լեռուն պէս քար գոյացած է , զոր յետոյ մեծ լայնութեամբ կտրեր են դրան ձեւով , իսկ վերան կամրճածեալ թանձրացեալ մնացեր է քարն , զոր տակաւին կը թանձրացնեն մի և նոյն ջրերը . որոց ներքեւէն անց ու դարձ կ'ընեն բոլոր կարաւանք և ուղեւորք : Աղջկան մը կ'ընծայեն այս գործը , և մի ուրիշ հոյակապ կամուրջ , որոց համար ըրած ծախքը յ'Նրուսաղէմ ուխտի երթալու վերապահած է եղեր , բայց այս գործերը աւելի բարեգործական և Աստուածահաճոյ թուեր են իրեն քան Նրուսաղէմ երթալն յառաջ քան զայս՝ մեծ դժուարութեամբ նեղ և բարձր կապաններէ անցնելով՝ շատ վտանգներ կը կրէին անցորդք :

Բաղիչոյ ջուրը՝ որ այլ եւս մեծ գետ մը դարձած է հոս , Ծակ քարի բովէն կ'անցնի խորունկ և խոթոտ : Բաղիչոյ հանքային ջրոց շնորհիւն է որ իւր հերկած կտաւները՝ մանաւանդ կարմիրն , տորոնով ներկուած , զոր շիւա կ'անուանին , իւր նմանն չունի և ոչ մէկ տեղ , և կը տարածի մինչեւ Արս , Կարին , Տիգրանակերտ , Նարբերդ , հանդերձ մերձակայ գաւառներով , խիստ մեծ քանակութեամբ :

Թէպէտ կտաւի , չալի , շիւալի և այլ նիւթոց արուեստաւորներ բաւական թըռուով կան այս տեղ , բայց մեծ գործն է քաղաքիս վաճառականութիւն , բուրդ , կաշի , խէժ , շիւշ , գղթոր , տորոն , մեղրամոմ , Հալէպի և Ներսիսի ապրանքներ բերել տալով կը փոխադրեն զանազան գաւառները , մեծ մասն մի ևս կայ ջաբքի , որք Ալաշկերտ , Վանայ Մչոյ գաշտ , Պուլանըխներ , Խնուս գաւառներ ու գեղերը ընցուն են . ամեն տեսակ ապրանքներ կը տանին ի վաճառ :

Բաղիչ անունը ի զուր կը յարմարաւանին « Էջ պաղեր » , այսինքն ցուրտէն Էջ սառեր սատկեր : Գուցէ Սեմական կոչումն լինի և բան մը նշանակէ . զի ահա այդ ձեւով կազմեալ քաղաք և գաւառի անուններ կան « Արձ-Էջ , Գաւ-Էջ կամ Գաւաշ » եւլն : Այս քաղաք ի տաճկերէն կը կոչուի Պիքլիգ և Բաղիչ :

Բաղէշ քաղաքն իւր չորս կողմն ունի չորս վանք . Խնդրակատար Աստուածածածին . Աւեստա Աստուածածին . Գոմոց գեղի Աստուածածին , և Ծապրկորու Ս . Կարապետ . այս վերջինն աւերակ է այժմ . բայց իրմէ ժամ մը անդին Պոռ գեղին մօտ կայ Պոռայ վանք Ս . Յովհաննէս անունով , որ Նարեկացւոյ վանք ալ կ'ըսեն : Այս շէն մնացած վանքերու տաճարներ խիստ դեղեցկաշէն են , իսկ

(ՃԿԼՓԿԼ) ՉԳԼՊԳ

Խնդրակատարի գմբեթն աննման է :

Հայոց եկեղեցի չորս : Վարժարանք
հինգ : Աշակերտք՝ մանկունք իբր 600 ,
աղջիկ 190 :

Բաց ի եկեղեցիներէ , Բաղիւոյ քովեր
կան նաեւ չորս վանք , Ս . Աւետիսու Ս .
Աստուածածնայ վանք քաղաքի Արեւելե-
եան կողմը կէս ժամ հեռի , շինուած է
գեղեցիկ դաշտակի մը մէջ , իւր շուրջն
ունենալով բաւականին բերրի վարելա-
հողեր և քանի մը հայի գիւղ թեմեր ,
որք դոհացուցիչ եկամտի աղբիւր կրնան
համարուիլ :

2. Խնդրակատար Ս . Աստուածածնայ
վանք , քաղաքի հարաւային Արեւելեան
կողմ , նոյն հեռաւորութեամբ բլրակի մը
վրայ կառուցուած , որ նոր շէնքին ձեւա-
ւորութեան կողմանէ՝ այս կողմի բոլոր
վանքերէն որոյ գմբեթն աննման է :

3. Գոմաց Ս . Աստուածածնայ վանք ,
քաղաքի Արեւմտեան կողմ , բայց անխը-
նամ թողուած :

4. Մալրկորու Ս . Կարապետ , քաղա-
քի Հիւսիսային Արեւելեան կողմ . 5/4
ժամ հեռի , բայց զրեթէ կիսակործան է :
Համով Հոտով

ԱՌ՝ ԶԱՐԵՀ

Ո՛վ դու , ոյր լոյս հոգին՝ անգէտ՝

2ը ճանչեր մեր գիշերը ,

Այս աշխարհիս մէջ բազմադէտ՝

Դեռ ջինջ են քո յուշերը .

Մեր ճամբէն վարդք եղան անհետ ,

Մեզ մնացին փուշերը ,

Այլ՝ վարդ անփուշ՝ երկին մեզ ետ

Քո քնքուշիկ թուշերը :

Նորաբողոք հորդը՝ հիւղին

Դո՛ւ ես երկրորդ Արեւը .

Եւ՝ պահապան Ակն անեղին

Օրորոցիդ՝ վերեւը՝

Իւր շողերով կարմիր դեղին

Առ քեզ հայի արեւը ,

Եւ՝ ըզմայլած քո ծիծաղին՝

Տայ քեզ իւր պերճ բարեւը :

Մայրդ համբուրիւ կը զըգուէ յար

Քո գլխիկն ու մագերը .

Եւ ամէնքս ալ՝ քեզ սիրահար՝

Կը տանիմք քո նազերը .

Սոխակի ծայն են մեզ համար

Քո լալագին հիշերը .

Զի քեզ պէս մի զաւակ-գոհար

Ունին , ո՞ն , խիստ քիչերը :

Նուրը , Թափանցիկ շրջարշին տակ՝

Զերդ բունին մէջ Թռչունը ,

Պայծառադէմ իբրեւ հրեշտակ

Երբոր քաշես քո քունը ,

Հարցնեն ամէնքն ալ անգիտակ ,

Թէ՛ փողոցն եւ Թէ՛ տունը .

— « Այս աննման , գէր , ըսպիտակ

« Մանկան ի՞նչ է անունը . . . : »

Զարե՛հ ես դու . մեր եւ քո տան

Նորալոյց աստղն ու ջահը ,

Որով իսպառ փախուստ կուտան

Մեր խաւարն ու մեր ահը .

Փոքրիկ իշխան , մեր պալատան

Մէջ դընել գաս քո գահը

Ու մեզ բերես սիրատատան

Կեանք . - հեռանայ ժամտ Մահը

Ողջ լե՛ր , որդեակ , պահէ՛ երկին

Քո դողդոջուն հասակը ,

2ը մերձենա՛ն քո շրթունքին

Յաւոց , վշտաց հաշակը ,

Եւ քո հակտին՝ մութ , դառնագին

Դժբախտութեան խորշակը ,

Եւ ցըյատակն ըմպե՛ս՝ անգին

Երջանկութեան բաժակը :

ԱՂԵՔ . Գ . ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՊՏՈՅՏ ՄԸ ԿԱԻԻՃԻ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

Նրբ տղեկ մը կամ աղջիկ մը ձեռքը կաւիճի կտոր մը բռնած պատին վրայ թըւաբանութեան խնդիր մը լուծելու ըլլայ, չեմ կարծեր որ երբէք մտածէ թէ՝ այդ կաւիճի կտորն ո՞րչափ ծեր է և թէ ի՞նչ պէս կը շինուի : Ուստի այս անգամ, ագնիւ ընթերցողներս կը հրաւիրեմ, ինձ հետ միասին կաւիճի բնական վայրերն պտոյտ մ'ընելու երթալ, որպէս զի այս մեր բարեկամն մօտէն ճանչնանք :

Կաւիճն՝ իր բնակութիւնն հաստատած է Պալթիկ ծովուն մէջ : Պտոյտնիս սկըսելէ առաջ կը խնդրեմ ագնիւ ընթերցողներէս Գերմանիոյ աշխարհացոյց տալստակն բանալ և անդ փնտռել այն ամէն կղզիներն զորս այցելելու պատինն պիտի ունենանք :

Կաւիճն՝ կը գտնուի Թիւէն, Մէօն և Ջէլանտ կղզիներուն, և այս վերջնոյն դիմացն գտնուած Շուէտական ծովեզրին վրայ, կը գտնուի նաև ուսական Լիվլանտ գաւառին մէջ : Բնագէտ Պարոններն կ'ըսեն թէ՝ ասկէ շատ մը տարիներ առաջ Գերմանիոյ ամբողջ հիւսիսային մասն Տանիմարքա, Շուէտի հարաւային մասն, և Ռուսիոյ արևմտեան կողմն կուրծով ծածկուած է եղեր, բայց դարեր անցնելով, երկրի մակերևութին վրայ վերի վայր չըջումներ տեղի ունեցած են, այնպէս որ կաւիճն սև հողով և աւազով ծածկուած է : Մի միայն մէկ քանի բարձր դիրք ունեցող տեղեր կրցեր են իրենց կաւիճն անգերծ պահել : Բիւլըն Մօն կղզեաց մէջ դեռ այսպիսի կաւիճով ծածկուած լեռներ կը տեսնուին :

Ո՛վ որ Բիւլըն կղզիէն դէպի Տանիմարքայի Մէօն կղզին ուղեւորելու ըլլայ կը հիանայ այս կաւճային լեռներուն սքանչելի տեսարանին վրայ :

Կաւիճն ո՛ր բնակիլն սորվեցանք, այժմ

տեսնենք թէ ինչպէս կը շինուին : Կաւիճին մէջ քարանման կարծս մարմիններ կան, այս մարմիններն վաւերելու համար կաւիճին վրայ ջուր կը լեցնեն, ուր կը լուծուի : Վերջը կախուղ մասը կը շաւղեն և կաւիճ կը շինեն : Մեր բարեկամ բնագէտներն ուղեւոր կաւիճին մէջ գտնուած կարծր մարմնոց հետ ծանօթանալ, հասկցած են թէ այս մասին ջուրին մէջ մընալով վերջապէս կը կախուղնայ և կաւիճ կը լինի :

Պալթիկ ծովուն մէջ դեռ կան ժայռանման կարծր տեսակ մը քարեր, որք դարերէ վերջը կաւիճ պիտի լինին : Ասկէ բնագէտք կը հետևեն թէ՝ Բիւլըն Մօն կղզեաց մէջ գտնուած ամբողջ կաւիճն ալ նախ և առաջ կարծր մարմին մ'է եղեր, բայց ջուրն զայն կախուղնելով կաւիճի վերածած է :

Արդ եթէ մարդուն մէկը ուզէ հաշուել թէ՝ որչափ տարիներ հարկ եղած են մէկ մէթր երկայնութեամբ կաւիճի կտոր մը կազմուելու համար : Կը կարծէք որ կարողանար գտնել, ես չեմ կարծեր, որովհետեւ եթէ թուաբանութեան դասատուի մը կարծիքն հարցնելու ըլլայ, պիտի պատասխանէ թէ՝ այս խնդիրը Աստուած միայն կարող է լուծել :

Թարգմ. Ի Գերմ.

Կ. ԳԱՐԱԿԻԼԵԱՆ

ԽԱՂ ՏՂԱՅՈՅ

Արձան գեղակ . — Սոյն խաղը պարզապէս նախորդին մէկ տեսակն է, բայց քիչ մ'աւելի ծիծաղելի : Տղայք նոյն ձեւով կը շարուին և զլուս ընտրուող գընդակը կը նետէ իր քովինին, նա ալ իր քովինին և հետզհետէ Ա. Բ. և Գ. շըրջանները կը կատարուին : Միայն թէ ու

որ սխալ մը գործէ պարտաւոր է սխալը գործած վայրկենին ինչ դիրք որ ունէր նոյն դիրքով կենալ մինչև խաղին վերջը, և չահողն այն է որ, ամէնքն անշարժութեան դատապարտելէ ետև՝ ինքն առանձին կը մնայ: Արդարեւ ծիծաղելի կ'ըլլայ տեսնել որը բերանը բաց, որն մէկ ձեռքը օղին մէջ, որը ծռած, որը երկու ձեռքը բաց, որը ծունգերը ծռած ու անշարժ: Միայն թէ այս խաղը 6-8 հոգիէն աւելի պէտք չ'է խաղալ, վասն զի այն ատեն խաղը երկայն տեւելով՝ անշարժ կեցողներուն վիճակն անտանելի կ'ըլլայ:

Գնդակի այն խաղերէն զատ կան դեռ որսորդի գնդակը, հեծեալ գնդակն, գաւազանով գնդակ եւ գնդահարով գնդակն, սակայն ասոնք սովորական չ'ըլլալուն համար կանցնինք զանոնք: Մանաւանդ զընդահարի և գաւազանի խաղերն աւելի երիտասարդաց յարմար են՝ քան թէ տղայոց, ըստ որում հուժկու բազուկներ և երկայն թևեր պէտք են:

ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

Մեր ազնիւ ընթերցողաց այս անգամ պիտի ներկայացնենք թուաբանական հետաքրքրաշարժ զբօսանք մը որ անշուշտ պիտի գտնէ այն ընդունելութիւնը ում արժանացած են ցարդ Բուրաստանի մէջ հրատարակեալ գիտական զբօսանքներն:

142857 թիւը տարօրինակ յատկութիւն մ'ունի: Եթէ յաջորդաբար 1 էն մինչ 96 եղող թուանշաններով բազմապատկուի, կուտայ այնպիսի արտադրեալներ որք միեւնոյն թուանշաններէ կազմուած են:

7 ով արտադրեալն է 9999999:

Զեմ գիտեր թէ սոյն թուաբանական խաղն ամենուն ծանօթ է և թէ երբէք մասնաւոր կանոն մ'ունի:

Աւասիկ վեց արտադրեալք:

Բազմապատկող 1	արտադրեալ	142857
» 2	»	285714
» 3	»	428571
» 4	»	571428
» 5	»	714285
» 6	»	857142
» 7	»	999999

Լա ճաթիւր

Մ. Գ. ՄՕԶԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ

ԱՌՈՂՋԱՆԱՆՈՒԹԵԱՆ

(Աղջկանց դպրոցներու հիմնար)

Ազատ Թարգմ.՝ Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Արեւելեան Մամլոյ բազմադիւն խմբագիր Մեծ. Մ. Մամուրեան էֆ. այս անգամ ի լոյս ընծայած է Տարերք Առողջաբանութեան անուամբ դասագիրք մը, որ ողջապահիկ պարզ հրահանգներ ու դասեր կը պարունակէ յստակ ոճով, յատկապէս աղջկանց վարժարանաց համար յօրինեալ:

Կեղրոնատեղին է հանդիսիս խմբագրատունը, եւ կը ծախուի բոլոր հայ գըրավաճառաց քով ի գին 4 դահեկան: Շատ առնողներու համար մասնաւոր զեղջ կը լինի:

ԴԻԻՑԱԶՈՒՆՔ ԱԾԽԱՏՈՒԹԵԱՆ

Թարգմ. — Կ. Յ. ԳԱՐԱԿԻԻԼԵԱՆ

Վաթսուն հատ գեղեցիկ պատկերներով զարդարեալ օգտակար գիրք մ'է, Բուրաստանի դիրքով և 250 երեսէ բաղկացեալ:

Թղթակազմ 15 շուրուշ:

Կիսակազմ 18 «

Ոսկեզօծ 22 «

10 հատ առնողին 100ին 15 զեղջ:

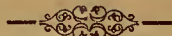
Կը գտնուի հանդիսիս խմբագրատուն և ամէն հայ գրավաճառաց քով:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒԻ

Ի պէտս նախնական դասուց ազգ.
վարժարանաց

Աշխատախրեաց Խ. ՍԻՄՕՆԵԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Ի պէտս Ազգային վարժարանաց

Աղիւ. Մ. ՄՕՋԵԱՆ

Ազգ. վարժարանաց նախնական դասե-
րուն համար պատրաստուած օգտակար
և հրահանգիչ դասագիրք մ'է Տիկին Բար-
Քարբանթիէ երևելի մանկավարժուհւոյն
հետեւողութեամբ : Կեդրոնատեղին է Պ.
Առաքել Պիպերճեանի գրատունը , ի Յա-
կոբեան խան : Գին 2 դահեկան :

Վ. Ա. Ր. Բ. Ե. Ր. Ե. Լ. Ի. Ա. Ր. Ա. Ն. Յ.

Թարգմանիչ Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

Սոյն օգտակար հաւաքածոյին Երդ-
տետրն ևս հրատարակուեցաւ որ կը խօսի
Միքէլ Անճէլօ իտալացի նկարչին վրայ :
12 տետրի բաժանորդագրութիւն՝ 10
դահեկան : Գաւառաց համար 13 դահե-
կան թղթատարութեան ծախսն ի միասին :

Կեդրոնատեղին է հանդիսիս խմբա-
դրատունը :

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 19

Ես եօթնատառ. ունիմ մի բառ. —

Ամեն տեսակ ուտելեաց տակ

Կայ այս բառին մասն առաջին .

Առանց վերջնոյն չիք յարգ ծաղկոյն

Ամբողջն յաճախ մանկանց ուրախ

Տալ իւրեանց հարց , սիրելի մարց
Անհրաժեշտ պարտն է պարկեշտ .

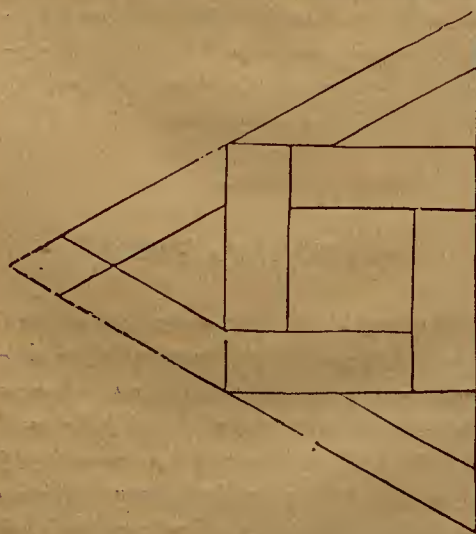
ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 20

Փայլուն մարմնով ունիմ մի բառ.
Որ յ'աջս մարդկան պատուական յար ,
Ոյր առաջինն է յատուկ մ'անուն
Որ ծանօթ քեզ էս ամենուն
Առանց որոյ մեզ չ'եր հնար
Ունենայ շունչ , հայր , մայր , եղբայր .
Իսկ իմ երկրորդ մասն եռատառ.
Մեզ պատրաստէ է որ պաշար
Այլ մակբայից մերթ ի դասու .
Անտարակոյս պիտ' գտնես դու :

Գ. Յ. ԿԻՒԼԵԱՆ

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹԻԻ 17 ՀԱՆՆԵԼՈՒԿԻ

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹԻԻ 18 ՀԱՆՆԵԼՈՒԿԻ

ԼՈՒՍԸՆԹԱԳ

Զոր լուծեց Աշնիւ Պ. Մարտիրոս Ն.
Արայճեան : 2. Յովհաննէս Յարութիւնեան

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶՔ — ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ Ս. ՏԵՕԿԼԵԹԵԱՆ

Տպագր. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ — Պոլիս , Էսքի Զապրիյէ ճատտեսի , քիւ 63